

ZPRAVODAJ CENTRUM

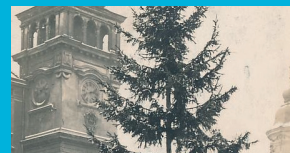
Příběh 100leté
historie
Velké Ostravy

Strana 4

Participativní
rozpočet
základních škol

Strana 9

Historie Vánoce
v Ostravě

Strany 12 a 13

PROSINEC 2023

www.moap.cz

Ulice se zahalily do svátečního hávu a ve vzduchu je cítit vůně jehličí, svařáků i perníčků

Příjemné prožití svátků vám z radnice od vánočního stromu vyzdobeného dětmi z mateřských škol přejí zprava: místostarosta David Witosz, místostarostka Alena Pataky, starosta Petr Veselka, místostarostka Valentina Vaňková a v pozadí místostarosta Petr Kuš.

Adventní čas je zde zas a my vám přinášíme spoustu informací o tom, jak si tento čas rodinné pospolitosti, vstřícnosti a pohody příjemně zpestřit. Vánoce do ulic našeho obvodu letos definitivně vstoupily již v sobotu 25. listopadu společně s rozsvícením vánočního stromu na Masarykově náměstí. V tento den se do slavnostního hávu zahalilo nejen historické centrum, ale i několik dalších ulic a náměstí. Projděte se rozzářeným Masarykovým i Jiráskovým náměstím, zavítejte do Husova sadu, na náměstí Sv. Čecha, na Smetanovo náměstí, na hlavní nádraží nebo se vydejte kolem radnice našeho obvodu na náměstí Dr. E. Beneše dál ulicí Zámeckou a vstřebávejte pohádkovou světelnou atmosféru, kterou zde vytvořili pracovníci našich technických služeb.

Vzduchem se již několik dnů rozléhají kolody i vůně jehličí, svařáků, perníčku a dalších tradičních dobrot připomínající dávno zašlé časy. Vedle naší radnice stejně jako loni vyrostlo vánoční kluziště, na Masarykově náměstí vyhlídkové kolo a děti se radují ze zbrusu nového dřevěného betlému na Jiráskově náměstí. Při doušku svařeného vína nebo horké medoviny si zde návštěvníci vychutnávají různá vystoupení, která zpestřují jednotlivé dny trhů.

Doslova nabitý však je také kulturní program nejen v centru města, kde ho pro návštěvníky chystá již od loňského roku Černá louka, ale Vánoce ve velkém stylu si připravilo také Centrum kultury a vzdělávání. Je libo vánoční program, spojený s výstavou unikátních krakovských jesliček zvaných szopki ze seznamu

světového dědictví UNESCO? Tak zavítejte do vily Hanse Ulricha na Sokolské třídě 26, která se promění od prvního do třicátého prosince ve vilu kouzelnou. Čeká zde na vás i vánoční kavárna s čokoládou, svařákem či dětským punčem, jantarové dílny pro děti nebo lektorské programy pro školní skupiny, děti i dospělé. Hudební Vánoce chystá i klub Parník! Stejně tak i Minikino si připravilo pestrý výběr svátečních pohádek pro rodiny s dětmi i filmová odpoledne pro děti z dětských domovů. Vyberte si!

OSTRAVA!!!
MORAVSKÁ OSTRAVA
A PŘÍVOZ

„Vážení spoluobčané, prožijte pohodový advent, nádherné Vánoce a do nového roku vstupte tou správnou nohou. Ať vás po celý rok 2024 provází zdraví, štěstí i rodinná pohoda, a máte dostatek energie nejen pro práci, ale i na aktivity se svými blízkými,“ přeje za celé vedení městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz starosta Petr Veselka.

Předvánoční dárek nejen pro cyklisty

Během letošního roku dostala „nový kabát“ řada cyklostezek na území Ostravy, mimo jiné byla vytipována místa, kde kořenový systém stromů poškodil původní povrch či nevyhovující stav na mostních konstrukcích. Rekonstrukce se nevyhnula ani cyklostezkám v centru. Prováděly ji Ostravské komunikace v koordinaci s obvodem. Nového živičného povrchu se tak dočkala i oblíbená, přes kilometr dlouhá cyklostezka v Komenského sadech mezi památkem Rudé armády a mostem na Muglinovské. Ta prošla rekonstrukcí jako poslední, a to v říjnu. „Je to takový malý předvánoční dárek všem, kteří se v parku rádi pohybují nejenom na kolech, ale i na in-line bruslích a koloběžkách,“ říká Roman Tietz, radní pro dopravu. „Jako aktivní cyklista oceňuji, že si nový povrch mohou nejen já užívat ještě před zimou,“ dodává.

Podzim proběhl také ve znamení intenzivní komunikace dopravní komise na téma „rozšíření zón s placeným stáním“, o kterém jsme informovali v minulém vydání zpravodaje. „Chci poděkovat všem aktivním občanům, kteří

mi k této problematice zaslali prostřednictvím e-mailu své postřehy a požadavky. Postupně se s nimi seznamuji. Budeme je posuzovat a disku-

tovat s odbornými projektanty a orgány obvodu,“ doplňuje radní pro dopravu Roman Tietz.

lk

Rekonstrukce se dočkala i oblíbená cyklostezka v Komenského sadech. Foto: Ostravské komunikace.

RADNICE INFORMUJE

Změna platnosti parkovacích karet

Vzhledem k častým dotazům při výdeji parkovacích karet bychom rádi upozornili na to, že již od července roku 2022 parkovací karty **nemají platnost pouze na daný rok**. Parkovací karty jsou vydávány s platností **3, 6 nebo 12 měsíců** od data na nich uvedené účinnosti. Žadatelé tak nemusejí pro **novou parkovací kartu** na náš úřad jen v závěru roku, ale kdykoliv v průběhu roku před ukončením platnosti jejich parkovací karty. Bližší informace k výdeji parkovacích karet naleznete na našich webových stránkách v sekci Občan – Potřebuji si vyřídit – Doprava a komunikace – Parkovací karty. Součástí této sekce jsou také odpovědi na vaše nejčastější dotazy.

Stavební práce na radnici

Až do začátku roku 2024 bude probíhat na radnici Moravské Ostravy a Přívozu, náměstí Dr. E. Beneše 555/6, výměna oken. Stavební práce se dotknou přízemí a prvního patra v hlavní budově úřadu, proto prosím dbejte při návštěvě radnice zvýšené opatrnosti. Obezřetnost se týká také chodců procházejících kolem radnice, kde může být jejich pohyb omezen kvůli lešení.

Provoz jednotlivých oddělení není přerušeno, některá pracoviště však mohou být dočasně přemístěna. Veškeré informace o přesunu kanceláří dostanete na pracovišti informací nebo na vrátnici v přízemí budovy radnice.

Sledujte nás na Instagramu

Zajímavé akce i každodenní život v našem obvodě prezentujeme nejen

na Facebooku: moap.ostrava, ale také na Instagramu @moap.ostrava. Najděte si nás a sledujte, co vše se v centrálním obvodu děje!

Mobilní rozhlas

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz zveřejňuje od ledna nově zpravodaj Centrum také v chytré verzi na Mobilním rozhlasu. Jde o soubor, kterým se můžete prolístovat stejně jako v běžných novinách, dá se v něm lehce vyhledávat, a hlavně máte zpravodaj stále u sebe. Přečtěte si, co je u nás nového.

Mobilní Rozhlas
ZDARMA si stáhněte mobilní aplikaci
na <http://moap.munipolis.cz>

Verze pro
iOS:

Verze pro
Android

Zpravodaj patří do schránky

Nenašli jste zpravodaj Centrum ve své schránce, nebo naopak jste ho zahlédli položený na místě, kde nepatří? Informujte nás o tom, ať vše můžeme napravit. A to prostřednictvím e-mailu tiskove@moap.ostrava.cz.

UZAVÍRKY KOMUNIKACÍ V NAŠEM OBVODĚ

Ulice	Úsek komunikace	Doba uzavírky (stavebních prací)	Investor	Druh uzavírky	Stavba (práce)
Pivovarská	mezi ul. Muzejní a Dlouhá	do 31. 8. 2024	Sdružení BBB Nové Lauby s.r.o	úplná/ objíždná trasa	blok Nové Lauby
Bozděchova	jízdní pruh na straně DKMO	do 28. 2. 2024	Statutární město Ostrava	úplná	stavba Koncertní hala města Ostravy, fáze 1
Jirská	slepá část mezi domy č. 7 a 19	do 2. 12.	Vegacom a.s.	úplná	pokládka sdělovacího vedení
Lechowiczova	chodníky ve vnitrobloku	do 9. 12.	Městský obvod MOaP	úplná	regenerace sídliště Fifejdy II – XVI. etapa

Informace jsou uvedeny k datu redakční uzavěrky zpravodaje Centrum.

Listopadové pietní akce

V sobotu 11. listopadu jsme položili věnec v parku Československých letců u Památníku válečných veteránů a o týden později jsme uctili odkaz 17. listopadu – Dne boje za svobodu a demokracii u památníku na Masarykově náměstí.

Den veteránů v sobotu 11. listopadu.

Starosta Petr Veselka (vpravo) a místostarosta Petr Kuš při pokládání věnce u Památníku válečných veteránů.

Do parku Československých letců přišli uctít Den válečných veteránů, který se váže k ukončení 1. světové války, i další zástupci obvodu. Zprava: místostarosta Petr Kuš, radní Zuzana Ožanová, starosta Petr Veselka.

Uctít Den boje za svobodu a demokracii přišli na Masarykovo náměstí také zástupci centrálního obvodu. Zprava: starosta Petr Veselka, místostarostka Alena Pataky, místostarostka Valentina Vaňková a radní Roman Tietz.

Senior express!!! - k lékaři nebo na úřad

Už od 1. prosince si senioři od 70 let věku včetně, osoby se zdravotním postižením i osoby omezené ve svéprávnosti (držitelé průkazu ZTP a ZTP/P), pro které je určena služba Senior ex-

press!!!, mohou požádat o **bezplatné vystavení průkazu**, a to na oddělení sociálních služeb v ulici Tyršova 14. Úřední hodiny jsou v pondělí a ve středu od 8 do 11.30 hod. a od 12.30 do 17 hod.

Tel. č.: 599 442 645. K vyřízení je potřeba občanský průkaz a 1 fotografii o rozměrech 35x45 mm.

Nově mohou zájemci využít **6 jízd v měsíci**. V praxi to znamená, že mohou například absolvovat 3 jízdy do městské nemocnice a tři jízdy zpět domů. V rámci městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz zaplatí za jednu jízdu celkem 40 korun, včetně doprovodu. V případě, že bude jízda mimo městský obvod, ale v rámci Ostravy, zaplatí klient **50 korun**.

K využívání služby Senior express!!! musí mít občan průkaz! Automobil je přizpůsoben pro osoby s chodítkem nebo invalidním vozíkem. Dopravce vám pomůže při nástupu i výstupu.

Přeprava je poskytována **od pondělí do pátku od 6 do 16 hodin**. Objednat dopravu si můžete na tel. č. **734 626 700**. Od 1. prosince mohou zájemci, kteří mají vystavený průkaz na rok 2024, objednávat dopravu na příští rok.

Nový průkaz pro Senior expres!!! si můžete vyřídit v ulici Tyršova 14.

Jedním z dávků ke 100. výročí Velké Ostravy je kalendář na rok 2024 s ilustracemi známých domů od dua Tomski&Polanski

Ilustrátorské duo Tomski&Polanski, neboli Lukáš Tomek a Iлона Polanská, funguje dohromady už deset let. Během té doby se postupně dostali ve výtvarném prostoru na špičku nejen v Česku, ale i v zahraničí. Jejich ilustracemi se pyšní takové firmy jako je Nike, Eurosport, Kofola, Festka, Prazdroj, ČEZ, ale třeba i slavný film Grandhotel Budapešť oceněný čtyřmi Oscary. Noví zákazníci tak musejí u svých objednávek počítat s delší čekací dobou. O to více jsme rádi, že si ilustrátorská dvojice udělala prostor pro tvorbu kalendáře na rok 2024 na téma Velké Ostravy. Ta totiž v příštím roce slaví krásných 100 let a kalendář představuje prostřednictvím ilustrací několik zajímavých budov na jejím území, které si dávné časy pamatují. Ilustrace budou k vidění od 3. prosince také ve výstavním prostoru Dvorany na radnici centrálního obvodu.

Jak při práci na projektech postupují, čím se inspiřují a jak probíhala příprava kalendáře? Na to nám za celé duo odpověděla Iлона Polanská.

Pro mě osobně znamenal návrat do Ostravy také návrat ke vzpomínkám. Jako malá jsem jezdila k prarodičům na chatu na Ostravici, a protože dědeček pocházel z Ostravy, brával nás sem na výlety. Bylo zajímavé se teď procházet kolem budov, kolem kterých jsem chodila s dědou a s vaflemi se šlehačkou v ruce, a nahlížet na ně jinak. Ale zpět ke kalendáři. Nejzásadnější je skicování a doladění obsahu se zadavatelem, ale to v tomto případě šlo velmi dobře. Od vedení městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz jsme dostali seznam třinácti významných staveb Ostravy a zbytek byl na nás. Měli jsme zcela volnou ruku, co se týká ztvárnění.

Dům Ostravica-Textilia prošel v uplynulých měsících celkovou rekonstrukcí. O tom, jaká byla jeho sláva za první republiky, se můžete dočíst i na stranách 12 a 13.

OSTRAVA!!!
MORAVSKÁ OSTRAVA
A PŘÍVOZ

Příběh 100leté historie Velké Ostravy

Výstava ilustrací Tomski&Polanski pro kalendář MOaP 2024

od 3. 12. 2023
do 31. 1. 2024

Dvorana radnice městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (MOB MOaP)
Vernisáž výstavy proběhne 3. 12. v 16:00

Výstavu můžete navštívit od pondělí do pátku v otevíracích hodinách 10:00–18:00

Jak dlouho jste na těchto ilustracích pracovali?

Ilustrace vznikaly během léta a podzimu. Kreslili jsme zhruba tři, čtyři měsíce a zároveň připravovali retrospektivní výstavu Tomski&Polanski, takže více jsme již nestihli. Mnoho času jsme věnovali také čtení o jednotlivých stavbách, o historii Velké Ostravy, která nás velmi zaujala. A svůj čas chtělo samozřejmě i ski-

cování úhlů pohledů. Barevnost a jednotlivé detaily jsme ladili dle ročního období. Doufáme, že se Ostravanům bude výsledek líbit.

Několik měsíců jste tvořili skici, co se s nimi dělo pak?

Ilustrace jsme finalizovali digitálně ve Photo-shopu na základě skic a fotografií, a to historických i současných.

Velká Ostrava měla 114 tisíc obyvatel

Dne 1. ledna 1924 se spojily Moravská Ostrava, Vítkovice, Přívoz, Mariánské Hory, Zábřeh nad Odrou, Hrabůvka a Nová Ves v jednu obec pod oficiálním názvem **Moravská Ostrava**. Nové město – tzv. **Velká Ostrava** – mělo takřka 114 tisíc obyvatel. Jeho správou byl ve funkci vládního komisaře pověřen Jan Prokeš, který se za vytvoření Velké Ostravy dlouhodobě zasazoval a po volbách v roce 1925 se stal jejím prvním starostou. **V souvislosti s touto významnou událostí se starostové současných městských obvodů, které zahrnují původních sedm obcí tzv. Velké Ostravy, domluvili na společných oslavách 100. výročí této historické události.**

Asistenti prevence kriminality pomáhají městskému obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

Již od roku 2011 je Městská policie Ostrava aktivně zapojena do projektu vedoucího k posílení prevence kriminality prostřednictvím asistentů prevence kriminality. Projekt vznikl na základě potřeby řešit bezpečnostní situaci a stav veřejného pořádku zejména v sociálně vyloučených lokalitách a v dalších rizikových lokalitách města.

Asistenti prevence kriminality nejsou terénními sociálními pracovníky nebo strážníky, nemají status úřední osoby, ani jiné zvláštní oprávnění. Lidé ze sociálně vyloučených lokalit se však na ně mohou obracet s žádostí o pomoc při řešení nejrůznějších problémů, jako jsou například zadlužení, nezaměstnanost, ztráta bydlení či sousedské spory.

V současné chvíli je u Městské policie Ostrava zaměstnáno celkem jedenáct asistentů prevence kriminality. V městském obvodu Moravská Ostrava a Přívoz se asistenti prevence kriminality zaměřují především na sociálně vyloučené lokality v okolí ulic Jílová, Cihelní a rovněž na lokalitu zadního Přívozu (Palackého, Dobrovského, Na Mlýnici, Božkova). V uvedených oblastech se pohybují v rámci běžných pracovních pochůzek denně a plní si zde řadu povinností.

Nejčastějšími situacemi, se kterými se setkávají v terénu, je narušování veřejného pořádku. Mezi časté případy patří požívání alkoholu na veřejném prostranství, vandalismus, přestupky

Místostarosta David Witosz (vpravo) při rozhovoru se zástupcem městské policie Vítem Švecem, vedoucím oblasti MOaP, před služebnou v Přívozu, která by v budoucnu měla být rozšířena.

proti občanskému soužití a zakládání „černých skládek“. Asistenti prevence kriminality se rovněž spolupodílejí na sběru použitých injekčních stříkaček a jehel a řeší také sociálně patologické jevy u dětí a mládeže, jakými jsou záškoláctví či kouření mladistvých.

Jen od začátku roku řešili asistenti v těchto lokalitách přes 77 případů protiprávního jednání a našli 179 použitých injekčních stříkaček a jehel.

Asistenti prevence kriminality se ale zapojují i do prevence dětí a mládeže. U vytipovaných přechodů pro chodce v blízkém okolí základ-

ních škol (ZŠ Gebauerova, ZŠ Ibsenova, ZŠ Waldorfská Na Mlýnici) každodenně zajišťují bezpečné přecházení školáků přes silnici. Velkou měrou pak pomáhají s aktivitami na dětském dopravním hřišti na ulici Orebitská, kde se během zimních měsíců věnují dětem v pondělních Klubech s APK (15.00-17.00 hod.) a od dubna do října při akcích pro širokou veřejnost.

Jindřich Machů, MPO

Práce asistentů prevence kriminality s dětmi je velmi důležitá.

Samotný projekt „Asistenti prevence kriminality v Ostravě“ (registrační číslo projektu CZ.03.02.01/00/22_018/0000328) je pak spolufinancován Evropskou unií z Operačního programu Zaměstnanost plus.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Od začátku roku našli asistenti prevence kriminality 179 použitých injekčních stříkaček a jehel v našem obvodu.

Místostarosta David Witosz: „Asistenti prevence kriminality jsou pro náš obvod velmi důležití. Působí v lokalitách s největší kumulací různých sociálních problémů, kde je jejich práce neocenitelná. Znájí dobře zdejší prostředí i jeho obyvatelstvo a podle toho jednají. Pomáhají, ale i řeší nejrůznější konfliktní situace, nepořádek a případný vandalismus. Obzvláště důležitý je vliv asistentů prevence kriminality na děti a mládež v těchto lokalitách. Je proto fajn, že pobočka MPO, pod níž tito asistenti spadají, sídlí přímo v Přívozu. Rádi bychom ji tady uchovali, i proto jsme nedávno provedli nutné opravy a chystáme se rozšířit tyto prostory, které jsou součástí domu našeho městského obvodu, o původní provozovnu s výkladem do ulice Nádražní. Tím se zlepší podmínky pro výkon činnosti policie a občané budou mít služebnu přímo v ulici a strážci zákona jim tak budou blíže.“

Ocenili jsme pedagogické a nepedagogické pracovníky i žákovské osobnosti

Za kvalitou každé mateřské nebo základní školy stojí především lidé. Pedagogičtí, ale i nepedagogičtí pracovníci dennodenně pečují nejen o děti, ale i o prostředí, v němž všichni společně tráví spoustu času. Předávají žákům své zkušenosti a poznatky a pomáhají jim se vzděláváním ve všech směrech. Po rodičích a prarodičích, kteří jsou prvními přirozenými učiteli, hrají pedagogové v životě každého z nás významnou roli. Vedení obvodu Moravská Ostrava a Přívoz každý rok oceňuje osobnosti pedagogických pracovníků a také žákovské osobnosti, letos přibylo ocenění i pro nepedagogické pracovníky. „*Děkujeme všem pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům i žákům za jejich aktivitu a práci a přejeme hodně dalších úspěchů a energie k dalším výkonům,*“ uvedla místostarostka Alena Pataky, která osobně všem osmi oceněným poblahopřála a předala jim dárky.

Oceněné nepedagogické osobnosti

Paní Hedvika Stryšová působí v ZŠ Zeleň od roku 1970, tedy 53 let, a je opravdovou legendou školy. Během této doby byla nejen svědkem mnoha změn, ale vždy se na nich také aktivně podílela. Její oddanost škole je inspirací pro všechny. Učila důležitým hodnotám, jako je pracovitost, pečlivost a respekt k druhým. Její přítomnost ve škole byla pro žáky neocenitelnou, neboť jim ukazovala, že každý má svou hodnotu a je ve škole vítán. „*Oddanost paní Hedviky škole byla a je nepostradatelná. Návrh na toto ocenění je naším způsobem, jak vyjádřit uznání za její neocenitelný přínos. Inspirovala a ovlivnila životy mnoha lidí, kteří v naší škole pracovali a vzdělávali se,*“ shodl se kolektiv školy v čele s ředitelem Alešem Koutným.

■ Bez nepedagogických zaměstnanců by ne-

Místostarostka Alena Pataky (vlevo) a Miroslava Rychtáriková, vedoucí odboru strategického rozvoje, školství a volnočasových aktivit, při předání ceny paní Hedvice Stryšové. Ta ocenění za svou práci získala symbolicky v roce svých 90. narozenin.

fungovala žádná škola. V MŠ Šafaříkova se o čistotu a pořádek stará už 19 let Soňa Martinická. „*Ocenit bychom ji měli už za tu vytrvalost a loajalitu. Je nejen pečlivá a pracovitá, ale má přehled o všem, co se u nás každý den děje. Dokáže opravit rozbitý botník nebo přitáhnout povolené šroubky ve skříňce, přidat pomocnou ruku jako doprovod na akcích s dětmi, a mnohdy i zabránit chaosu ve třídě, když se zrovna něco nepovede rozlije, rozbije, rozsype. Své rady, tipy, grify předává při zaučování novým zaměstnancům či těm, kteří zaskakují za nepřítomné. Jsme rádi, že ji u nás máme. Je vždy tam, kde ji zrovna potřebujeme,*“ chválí

paní Soňu nejen vedení, ale i ostatní zaměstnanci školy.

■ Důvodem k ocenění Jarmily Polášové ze ZŠ Gen. Píky je její velmi kvalitní a svědomitá práce v oboru ekonomiky. Je zodpovědná a svědomitá. Opakovaně zavádí inovace do svých pracovních postupů, které vedou k usnadnění práce, úsporám organizace, většímu přehledu a spolehlivosti. Tyto inovace několikrát prezentovala i na poradách ekonomek. „*Paní Jarmila je vždy ochotná spolupracovat na nejrůznějších projektech a neváhá poradit i kolegyním ekonomkám z jiných škol. Aktivně pracuje rovněž ve školním projektovém týmu, který se zabývá získáváním grantů a dotací pro naši školu. Díky tomu se nám podařilo získat několik milionů korun na vybavení školy, aktivity pro žáky a další. Do letošního roku byla také ve vedení nadačního fondu školy,*“ upozorňuje na přednosti paní Jarmily ředitel školy Jan Veselý.

Žákovské osobnosti

Vojtěch Valovič ze ZŠ a MŠ Ostrčilova je jedinečný žákem, jehož studijní úspěchy jsou nadprůměrné a vyznačuje se i řadou pozitivních charakterových vlastností. Navštěvuje bilingvní česko-anglickou třídu a jeho schopnost komunikovat plyně v obou jazycích je pozoruhodná. „*Vojta patří k aktivním členům školního parlamentu, kde svými nápady a iniciativou přispívá ke zlepšení školního prostředí. Prezentuje naši školu také v rámci žákovské mobility programu Erasmus+, což je dalším příkladem jeho zájmu o svět kolem sebe a jeho otevřenosti*“

Akci zahájila Charlota Jati, která sama byla v minulosti oceněna jako žákovská osobnost školy.

vůči novým kulturám,“ řekla o Vojtovi ředitelka Lenka Lednická.

■ Usměvavý pohodář se srdcem na pravém místě, týmový hráč a skromný kluk, to je **Václav Jirman** ze ZŠ Matiční. Svou empatii a radost z práce již 8 let projevuje ve školním parlamentu, kde se vždy pere za práva a nápady ostatních žáků. Vynikající komunikační schopnosti využívá v práci pro Světovou školu, se kterou se účastní seminářů a konferencí. Vždy se aktivně zapojuje, diskutuje a předvádí projekty. Ve školním časopisu ohromuje spolužáky svou kreativitou, nápaditostí a zaujetím pro věc. Václav je ale také žákem s výborným prospěchem a velmi širokými znalostmi v oblasti biologie, ve které se již několikrát umístil na předních příčkách v biologických olympiádách.

Ocenění pedagogičtí pracovníci

Ljuby Konečné ze ZŠ Gen. Píky si vedení i ostatní zaměstnanci školy cení především za její velmi kvalitní vzdělávací, odbornou a metodickou činnost na druhém stupni, a to především v předmětech český jazyk a dějepis. Paní Ljuba stále hledá nové metody a formy výuky, jak žáky zaujmout. Podporuje jejich nápady, sny a přání. Přípravuje žáky na nejrůznější soutěže, kde pravidelně dosahují skvělých výsledků. Díky své výrazné empatické osobnosti dosahuje skvělých výsledků i v roli speciálního pedagoga při práci s dětmi s poruchou autistického spektra, ADHD nebo s žáky se sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Několik let je rovněž garantem žákovského parlamentu ve škole. V neposlední řadě se aktivně podílí na spolupráci s jinými organizacemi, především v charitativní oblasti.

■ V MŠ Šafaříkova se na volbě osobnosti pedagogických pracovníků shodli jednohlasně a navrhli na ocenění **Bohuslavu Halamíčkovou**.

Vojtěch Valovič přebírá ocenění žákovská osobnost.

„Je vynikající učitelkou a ve školství pracuje neúnavně už neuvěřitelných 40 let, z toho 35 let právě v naší mateřské škole. Je nápaditá, kreativní, tvořivá, a kdyby nebyla učitelkou, jistě by se neztratila na prknech, která znamenají svět, protože naprosto skvěle moderuje všechny školní akce. Dokáže připravit, zorganizovat a se školním týmem zrealizovat tradiční oslavy svátků, ale často vymyslí i originální program těch netradičních. S velkým nasazením rovněž připravuje pestrý mix aktivit pro naše děti z klubu předškoláků a zapojuje se do spousty dalších akcí. Je až k neuvěření, že letos na podzim jí byl přiznán starobní důchod. Je stále plná energie, srší dobrou náladou, neustále na sobě pracuje a zdokonaluje se. A tak všichni doufáme, že naše úžasná kolegyně do toho starobního důchodu nebude moc pospíchat,“ shodují se všichni zaměstnanci školy.

■ K silným stránkám **Simony Závodné** z MŠ Dvořákova patří klid, pozitivní ladění, spolehlivost a ochota pomoci. Cílevědomě usiluje o modernizaci školy a jejího zázemí, vytrvale podporuje budoucí učitele v rámci vedení souvislých praxí v mateřské škole. Je otevřená novým nápadům, výzvám, které zavádí do své pedagogické práce. Mateřskou školu zapojuje do mnoha aktivit i nad rámec svých pracovních povinností. Významnou složkou její práce je účast v řadě školních projektů – projekt Propojení života generacemi, Dvořáčkova vánoční spirála, projekty pro anketu Zlatá beruška, spolupráce s Mensou ČR při vyhledávání nadaných dětí a další. Vede kroužek angličtiny pro děti a podporuje děti se speciálními vzdělávacími potřebami v jejich rozvoji. V neposlední řadě úzce spolupracuje při tvorbě školního vzdělávacího programu.

Prohlédněte si betlémy, obrázky i ozdoby, které vyrobily naše děti

Víte, že největší mechanický lidový betlém na světě se nachází ve stále expozici Muzea

Jindřichohradecka? Jde o Krýzovy jesličky, které zabírají plochu 60 metrů čtverečních,

jsou 17 metrů dlouhé, dva metry vysoké a dva metry široké. Tak velký betlém na radnici nemáme, ale za to jich tady máme hodně. A jsou nádherné! Najdete zde krásné plastické modely betlémů, jeden je dokonce v životní velikosti, a nechybí ani obrázky betlémů. Vyrobily je děti ze základních škol Gen. Píky, Zelená, Waldorfská a Ostrčilova. K vidění budou v galerii na ochozu radnice v 1. patře až do 6. ledna, tedy do Tří králů. Kromě úžasných betlémů si zde můžete prohlédnout také obrázky dětí zaměstnanců našeho úřadu s vánoční tematikou.

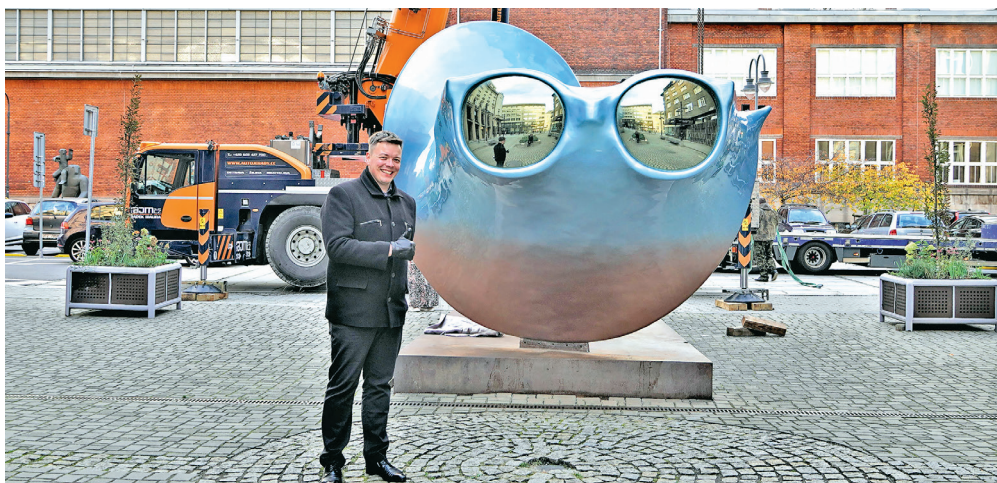
A do Tří králů bude v přízemí, ve vestibulu radnice, stát také stromček s pestrobarevnými ručně vyráběnými vánočními ozdobami, které vytvářely děti z mateřských škol Blahoslavova, Dvořákova, Hornická, Křížkova, Lechowiczova, Na Jízdárně, Ostrčilova, Repinova, Šafaříkova, Špálova, Varenská a Waldorfská. Přijďte k nám na radnici nasát pohodovou vánoční atmosféru.

Betlémy dětí základních škol našeho obvodu na galerii radnice.

Brýlatá socha v ulici Umělecké je zpět, hned v prvním týdnu ji poničili vandaloové

Místostarosta Petr Kuš při instalaci opravené sochy Úsvit před Dům umění.

Před ostravský Dům umění se ve středu 8. listopadu vrátila socha Úsvit Lukáše Rittsteina. Umělecké dílo z kovu a laminátu bylo několik měsíců v restaurátorské dílně v Ne-

ratovicích. Socha Úsvit vznikla díky veřejné soutěži v roce 2005. Do restaurátorské dílny se dostala poprvé po 18 letech. „Během let socha trpěla povětrnostními vlivy i vandali-

smem. Při její pravidelné kontrole jsme pak přišli na to, že uchycení laminátové části začíná rezivět, že socha má poničený lak a je polepena různými samolepkami. Rozhodli jsme se proto pro její opravu,“ vysvětluje důvody této investice místostarosta Petr Kuš. Oprava, při níž bylo nutné udělat kompletně nový povrch, stála 440 tisíc korun, o náklady se podělil centrální městský obvod a magistrát. Na opravu sochy osobně dohlížel sám autor.

Hned následující den po návratu na ulici Uměleckou byla socha Úsvit poničena vandaly, kteří ji pomalovali fixy. „Chtěli bychom podobně smýšlející osoby upozornit, že socha je pod neustálým kamerovým dohledem. Díky tomu byli tito vandaloové na místě dopadeni, přičemž na ně bylo také podáno trestní oznámení. Zároveň bychom rádi touto cestou poděkovali za rychlý a profesionální zásah příslušníkům městské policie,“ dodává místostarosta.

Centrum města se slavnostně rozzářilo díky pracovníkům našich technických služeb

S přípravou na zimu začínají pracovníci Technických služeb Moravská Ostrava a Přívoz postupně už od září.

„V podzimních měsících řešíme každoročně souběh několika různých činností. Přípravujeme vánoční výzdobu, sadíme stromy, uklízíme listí a chystáme se na zimu. V tomto čase mají naši pracovníci více než napilno, takže musíme vše pečlivě naplánovat,“ vysvětluje ředitel Technických služeb Moravská Ostrava a Přívoz Petr Smoleň. A tak není divu, že například s přípravou světelné vánoční výzdoby zde začínají dokonce dříve než s podzimním úklidem. Už v září musejí zkontrolovat tisíce světel a opravit, co je potřeba. „Jakmile všechny řetězy, světla a světelné brány projdou rukama našich pracovníků, začínáme montovat osvětlení na místa, která jsou nejhůř dostupná pro vandaly. S jejich instalací jsme začali v prvním listopadovém týdnu. Pak následují montáže dekorů na sloupky veřejného osvětlení, výzdoba kašen, pergoly hlavního nádraží a další. Úplně naposledy stavíme světelné brány v centru města. Letos budou opět nazdobeny světelnými řetězy také stromy na Masarykově náměstí, tyto řetězy předloni zcela poničili vandaloové,“ pokračuje Petr Smoleň. Pracovníci technických služeb mají na starosti rovněž ustavení vánočního stromu na náměstí Syatopluka Čecha v Přívozu a ve spolupráci s Černou loukou chystají také stánky a vše potřebné pro vánoční trhy. Díky několikátýdenní usilovné práci těchto lidí se mohlo v sobotu 25. listopadu centrum města slavnostně rozzářit.

Tím ale práce pro zaměstnance technických služeb zdaleka nekončí. „Už od začátku lis-

topadu drží řidiči zimní údržby komunikací pohotovost a budou ji držet až do konce března. V průběhu září a října prošla kontrolou a následnou údržbou a opravami také veškerá technika zimní údržby komunikací. Jde o tři silniční sypače, pět chodníkových sypačů, dvě vozidla pro ruční posyp, jednu sněhovou frézu a dva nakladače. Samozřejmostí je také 800 tun soli, které již máme skladem, dalších 500 tun máme rezervováno u dodavatele. Pokud by zima byla stejně mírná jako ta loňská, kdy se spotřebovalo zhruba 450 tun, zásoby by nám měly vystačit,“ dodává Petr Smoleň. Ten by také rád upozornil na zhoršující se situaci v oblasti pořádku v obvodu. „Trápí nás zvyšující

se výskyt bezdomovců a jejich brlohů v různých částech centra, které musíme za pomoci asistence městské policie likvidovat. Takřka denně řešíme vyházené odpadky z popelnic po přehrabávání bezdomovci, znečištěné lavičky výkaly od opilců a lidí bez domova, a to i v tak frekventovaných lokalitách, jako je Husův sad a Nová Karolina. Rostou zde také černé skládky, máme zvýšené množství poškozeného mobiliáře v obvodu a mohl bych pokračovat. My už řešíme pouze následky, ale chtěl bych požádat touto cestou i občany, aby nebyli lhostejní ke svému okolí a hlásili vandalismus, který se odehrává v jejich okolí, co nejdříve městské policii.“

Na Jiráskově náměstí se děti radují z nádherného historického kolotoče. Zdroj: Ostravské Vánoce

Žáci si odhlasovali další projekty v již 2. ročníku participativního rozpočtu pro ZŠ

Druhý ročník úspěšného participativního rozpočtu pro základní školy je ve finále a školy se už pomalu chystají na lednové vyhlášení 3. ročníku. Vraťme se však ještě alespoň na chvíli k tomu druhému, do kterého se opět zapojilo všech 8 základních škol našeho obvodu. Ty nebojují při této akci proti sobě. Každá škola má svůj vlastní participativní rozpočet, na který získala částku 46,5 tis. korun.

Děti se učí, jak se mohou podílet na rozvoji školy

Oproti 1. ročníku byla pravidla mírně pozměněna. „Po dohodě s řediteli škol jsme zrušili podmínku minimálně dvou projektů, takže ve 2. ročníku mohly školy realizovat třeba jen jeden projekt. Změnili jsme také termín trvání celého projektu ze školního roku na kalendářní. Poslední změnou pak bylo rozdělení financí. V 1. ročníku školy dostávaly 40 tis. korun na realizaci svých projektů a 6 500 korun na administrativní potřeby. Ve 2. ročníku byly částky upraveny na 45 tis. korun na realizaci projektu nebo projektů a 1 500 korun na administraci. Tato nová pravidla budou platit i pro 3. ročník participativního rozpočtu pro ZŠ,“ popisuje změny v pravidlech místostarostka Alena Pataky a dodává, že považuje za důležité mladým lidem ukázat, jak se mohou podílet na rozvoji svého okolí.

Školy si vše řídí víceméně samy

Jednoduchý je i samotný průběh participativního rozpočtu, ve velké míře si harmonogram i podmínky, kteří žáci se projektu mohou účastnit, nebo jak bude probíhat hlasování, určují školy samostatně. „Víceméně to probíhalo na všech školách podobně. V březnu žáci předkládali své návrhy, v dubnu schvalovalo předložené návrhy vedení školy a pak probíhala kampaň jednotlivých schválených návrhů, kterou řídili

Žáci ZŠ Waldorfská hlasovali pro dresy pro florbalový tým.

samotní žáci. Na konci kampaní probíhalo hlasování a v květnu byly vyhlášeny výsledky a vybrány vítězné projekty. Školy pak měly čas zhruba do konce října projekty fyzicky zrealizovat tak, aby v listopadu mohly městskému obvodu předložit závěrečné vyúčtování,“ vysvětluje Iva Vinklerová, projektová manažerka městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz.

Zvítězily relaxační koutky, zrcadla, ale třeba i netradiční zvonění

A jaké projekty na školách převládaly a které nakonec zvítězily? „Škála projektů byla v tomto ročníku opravdu různorodá, mezi nejčastější návrhy patřily relaxační koutky, zrcadla do tříd a zrcadla na WC, nové vybavení do tělocvičen či hrací prvky na chodby škol. Zvítězit však mohly jen některé projekty. V ZŠ Nádražní hlasovali žáci nejvíce pro venkovní učebnu, v ZŠ Gen. Píky pro moderní zvonění, v ZŠ Gajdošova pro přenosný party reproduktor a hry na

chodby školy, jako je stolní fotbal, ping pong a air hockey, dále boxovací pytel, lavičky na chodby školy a nové květiny do tříd, v ZŠ Ostrčilova pro vybavení cykloboxu a vybavení na míčové hry, v ZŠ Matiční pro odpočinkové

Nové hry na chodbách školy mají v ZŠ Gajdošova.

sestačky na chodby, v ZŠ Zelená pro výmalbu šatních prostor a záchranný balíček hygienických potřeb, v ZŠ Gebauerova pro řadicí páku do školního klubu, odpočinkový koutek, zrcadla do tříd a na WC, v ZŠ Waldorfská pro dresy pro florbalový tým, relax koutek, úpravu a modernizaci převlékárny u tělocvičny a žákovskou knihovnu. Jak je vidět, projektů je více než škol. Důvodem je fakt, že v některých školách bylo realizováno více méně finančně náročných projektů. V některých případech došlo i na situaci, že celková částka mírně překročila stanovený rozpočet 45 tis. korun a školy si rozdílnou částku hradily ze svého rozpočtu,“ dodává Iva Vinklerová.

Podle informací vedení všech základních škol v Moravské Ostravě a Přívozu měl i 2. ročník akce velmi kladné ohlasy a samotní žáci se zapojili do všech fází participativního rozpočtu ZŠ. Již nyní se všichni těší na 3. ročník!

V ZŠ Gebauerova mají nově řadicí páku ve školním klubu.

Kouzlo vánočního prosince a ostrý lednový start

Vila Hanse Ulricha na Sokolské třídě 26 se v prosinci proměnila v „Kouzelnou vánoční vilu.“ Díky spolupráci s muzeem v Krakově zdobí první patro unikátní výstava krakovských jesliček (Szopki Krakowskie), které jsou od roku 2018 na seznamu UNESCO. Jde o světový unikát, čerpající z architektury starého Krakova.

Kromě této jedinečné instalace a vánočně vyzdobeného interiéru vily nabízí Centrum kultury a vzdělávání Moravská Ostrava (CKV) dospělým i dětem program s vánoční tematikou. Školám a větším skupinám jsou určeny animační programy, inspirované výstavou.

„Letošní vánoční atmosféra ve vile je česko-polská a naším pojátkem je jantarová stezka, která oba státy historicky propojovala. Návštěvníci si mohou poslechnout povídky o staročeských i polských vánočních tradicích, dozví se něco i o tajemném krakovském Lajkonikovi, který nosí štěstí. Ve vile mohou také tvořit jantarové šperky nebo dárkové předměty, které si z lektorského programu odnesou domů. Kromě lektorských programů máme připraveny pracovní listy s úkoly, kvízy, tajenkami, i výtvarné úkoly pro různé věkové kategorie dětí i dospělých,“ říká **Dominik Beneš, dramaturg CKV.**

Kouzelná vánoční vila nabízí pro zahřátí a mlsné jazyky také vánoční kavárnu s čokoládou, svařeným vínem, dětským punčem a dezerty i stylový dárkový obchůdek.

Akce se koná pod záštitou náměstkyně hejtmana Moravskoslezského kraje Šárky Šimoňákové, generální konzulky Polské republiky v Ostravě Izabelly Wollejo - Chwastowicz a místostarostky městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz Aleny Pataky. Projekt je spolufinancován z rozpočtu Moravskoslezského kraje.

Vila Hanse Ulricha je v prosinci pro návštěvníky otevřena v pátky od 15 do 19 hodin, v soboty a neděle pak od 10 do 19 hodin. Rezervace pro školy: produkce@ckv-ostrava.cz. Na Štědřív den a po oba vánoční svátky bude zavřeno.

Loňská atmosféra ve vile Hanse Ulricha.

KOUZELNÁ VÁNOČNÍ VILA

SOKOLSKÁ TRÍDA 26, MORAVSKÁ OSTRAVA

1. – 23. 12. 2023
27. – 30. 12. 2023

KRAKOVSKÉ JESLIČKY SZOPKI KRAKOWSKIE

Od roku 2019 na Seznamu světového dědictví UNESCO

Pod záštitou náměstkyně hejtmana Moravskoslezského kraje, paní Šárky Šimoňákové a generální konzulky Polské republiky v Ostravě, paní Izabelly Wottejko – Chwastowicz

- ✦ Výstava unikátní sbírky Krakovských jesliček Muzea Krakowa
- ✦ Jantarové dílny pro děti
- ✦ Lektorské programy pro školní skupiny, děti i dospělé
- ✦ Vánoční obchůdek na Jantarové stezce
- ✦ Tradiční adventní zvyky
- ✦ Vánoční kavárna s čokoládou, dezerty, svařákem a dětským punčem, Okolo Kafe

Vernisáž 1. 12. 2023 od 17 hod.
Otevírací doba pro veřejnost 1.–23. 12. Pá 15–19 hod., So–Ne 10–19 hod. / 27.–30. 12. St–So 10–19 hod.
Rezervace pro školy na produkce@ckv-ostrava.cz / Po–Pá 10–15 hod.
Vstupné 30–50 Kč

Poladatel: **CKV** L. Cetařová

Partneri: **OSTRAVA!!!** MORAVSKÁ OSTRAVA A PŘÍVOZ

Moravskoslezský kraj

Muzeum Krakowa

Generální konzulka Polské republiky v Ostravě

Více informací na: www.ckv-ostrava.cz

Od 27. do konce prosince bude otevřeno od 10 do 19 hodin. Vstupné je od 30 do 50 korun.

Nový rok: Originální lednová výstava

„V lednu příštího roku se těšíme na díla uznávaného českého umělce Michala Škapy, který tvořil v USA i v Evropě. V Ostravě půjde o jeho první výstavu a je skvělé, že zamířil právě k nám,“ sdělila **Marcela Mrózková Heříková, ředitelka CKV.**

Michal Škapa je původně streetartovým umělcem, jehož tvorba postupně přešla z ulice do významných galerií. Jeho práce propojuje běžný civilní život s uznávaným výtvarným uměním.

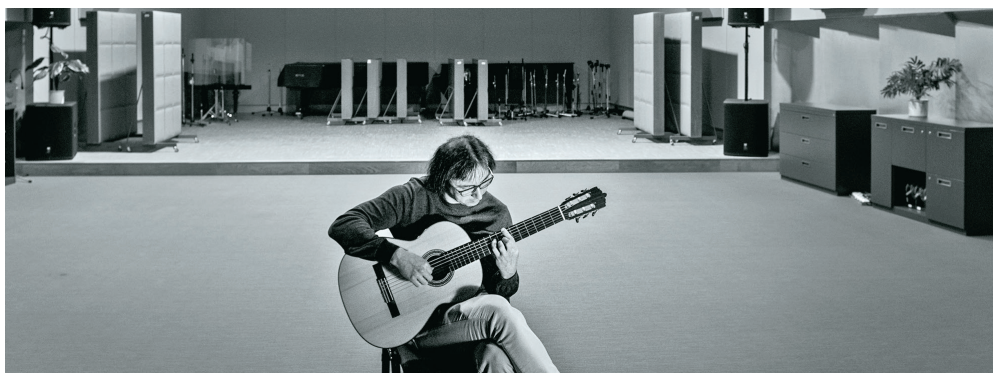
Parník: Vzpomínkový pořad na skvělého hudebníka Davida Stypku

Legendární klub Parník bude 13. ledna hostit kytaristu, publicistu a pedagoga Milana Bátoru s jeho pořadem „Milan Bátor hraje Davida Stypku“. Koncert nabídne vzpomínky na tohoto fenomenálního zpěváka.

Milan Bátor se skladbám Davida Stypky věnuje dlouhodobě. „*Jeho písně jsou tak mnohotvárné a precizně formulované, že ve svém celku tvoří kaleidoskop pocitů, nálad a okřídlených myšlenek, které prostě nechtějí zevšednět,*“ přibližuje **Milan Bátor**.

Vokály bude mít v klubu Parník na starost zpěvačka Lucie Deutsch, v několika písních se objeví také Milanův syn Lukáš Bátor. Nebudou chybět písně jako Čaruj, Osudová, Dobré ráno, milá, Vrány taky, Marie, O létání a mnoho dalších.

Milan Bátor zahraje v lednu písně Davida Stypky.

Děti květin vystřídá ples v havířském stylu

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz připravuje prostřednictvím své příspěvkové organizace Centra kultury a vzdělávání (CKV)

i letos tematický ples. Loni se úspěšná akce „Džínový ples“ nesla v hippies stylu, letos půjde o ples v havířském stylu.

Akce se bude konat 2. února 2024 v klubu Alfa na Veleslavínové ulici. „*Program v tuto chvíli ještě ladíme, ale už teď můžeme slíbit Zdeňka Izera, který bude ples moderovat, ostravskou zpěvačku Heidi Janků, taneční vystoupení Jakuba Mazůcha, který má za sebou řadu profesních úspěchů a diváci ho znají i ze druhé řady StarDance nebo originální burleskovou show, kterou předvede Fallka La Coquine,*“ říká Marcela Mrózková Heříková, ředitelka CKV.

Celým večerem provede návštěvníky hudba Jerry Erben Bandu a připraveno je i legendární půlnoční praskání Rosti Petříka. Nebudou chybět ani staré havířské tradice, například známý skok přes kůži, který pochází ze 14. století, kdy Václav IV. udělil havířům právo se sdrůžovat.

Stejně jako loni chce tento tematický ples vybočit z klasického stylu a připravit návštěvníkům ojedinělou zábavu. Kreativním kostýmům se opět meze nekladou...

Loňskému plesu vládli hippie styl.

Foto: Archiv CKV

Minikino bude i letos promítat pro děti z dětských domovů

I letos připravilo Minikino Ostrava kromě klasického filmového programu také vánoční promítání pro děti z dětských domovů v Moravskoslezském kraji. Akci dotuje Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz a je pro děti zdarma.

„*Pro opuštěné děti z domovů máme připraveny tři letošní filmové novinky: Indiana Jones a nástroj osudu, tedy nejnovější díl slavné série s Harrisonem Fordem, animovaný film Super Mario Bros. ve filmu, a také disneyovku Mezi živly,*“ prozradil režisér a šéfdramaturg Minikina **Dušan Rapoš**.

Projekce jsou připraveny na sobotní odpoledne od 2. do 16. prosince. Po skončení každého představení budou pro děti připravené vánoční dobroty a malé dárečky. O promítnutém filmu i filmové tvorbě obecně pak mohou děti diskutovat s režisérem a šéfdramaturgem Minikina Dušanem Rapošem a dramaturgyní Klárou Froulík Šebestovou.

Ostravské artové Minikino s kapacitou sedmdesáti míst promítá filmy pro širokou škálu diváků, od dětí po seniory, a nabízí i tituly, které v běžných kinech nejsou k vidění.

Podrobnosti: www.minikino.cz.

V Minikině se bude promítat i film Indiana Jones a nástroj osudu.

Prvorepublikové obchodní domy v centru Ostravy v období Vánoc zářily

První adventní neděli se na radnici centrálního obvodu uskutečnila krásná předvánoční akce Andělé ve Dvoraně s bohatým doprovodným programem. Součástí byla i přednáška Petra Lexy Přendíka, který návštěvníkům představil ostravské obchodní domy v meziválečném období v září Vánoc. Historické střípky z té doby, které se panu Přendíkovi podařilo sesbírat, jsou natolik zajímavé, že by vážně byla škoda se o ně nepodělit i se čtenáři zpravodaje. Ponořte se tedy do předvánočních zvyků našich předků prostřednictvím této dvoustrany, která vznikla ve spolupráci s kronikářem a historikem Petrem Lexou Přendíkem.

Které obchodní domy na území centra mají dlouholetou historii?

Jsou to především prvorepublikové domy, jejichž sláva šla od velkolepých programů a marketingových tahů napříč generacemi i režimy. Přečkaly světovou válku, znárodnění, a dokonce i v období socialismu platily za symboly luxusu. Co domy nepřečkaly, to byla bouřlivá devadesátá léta. Jmenovat můžeme Ostravici, Textilii, někdejší dům Brouk a Babka na Smetanově náměstí (později Ostravan-ka). Druhou světovou válkou nepřečkal pro mě nejluxusnější a stavebním nákladem nejdražší obchodní dům RIX, který stával na nároží ulic 28. října a Vojanova. Měli jsme v Ostravě ale i další slavné obchodní domy: Bachner v Zámecké ulici, Borger ve Velké, Baťa na hlavním náměstí, sousední Pešat a na Sokolské třídě byl obchodní dům ASO. Věděli jste, že se jedná o zkratku Ander a syn Olomouc?

Obchodní domy lákaly návštěvníky obdobně, jako je tomu dnes. Brouk a Babka přišel ve 30. letech s možností splátkového prodeje a také

Místostarostka Valentína Vaňková před rekonstruovaným domem Ostravica-Textilia, jehož historie je přímo velkolepá.

Módní přehlídky, nové nabídky i jednoduchá vkusná reklama

dvakrát ročně představěl jednotlivá oddělení, aby měl zákazník pocit, že je v novém prostředí, aby hledal, bloudil mezi regály a nakoupil při blouzení více zboží. Něco, co známe z dnešních hypermarketů. Textilia zase organizovala sezónní módní přehlídky, stejně jako nedaleký Lyonský dům s hedvábím. RIX poutal pozornost reklamními sděleními na minimalistické funkcionalistické fasádě. A vše působilo jednoduše, vzletně, žádný reklamní smog. Inspirace pro dnešní Ostravu.

Jaké byly tradice obchodních domů v dřívějších dobách v období adventu a Vánoc?

Na Štědrý den bylo již zavřeno. Je třeba si

uvědomit, že v meziválečném období jsou Vánoce stále ještě spíše náboženským symbolem než symbolem konzumního života. Do obchodních domů mířila především střední a vyšší třída, zatímco běžné obyvatelstvo bylo skromné a mnohdy si vystačilo s dárky v podobě laciných věcí. Přemýšlím, co asi nadělil můj pradědeček Vincent Pržendzik své ženě a deseti dětem? Obchodní domy cílily na zákazníky zejména prostřednictvím základního média, jakým byl v té době denní tisk. Pokud otevřete prosincová vydání ostravských deníků, na první pohled vás upoutají mnohdy i celostránkové reklamy na vánoční nabídku, zejména obchodních domů RIX, Bachner, Brouk a Babka, Ostravica a Textilia.

Co lidé v předvánočním čase nejvíce nakupovali? Jaké byly nejoblíbenější dárky?

Kdybych měl odpověď zobecnit, tak bych řekl, že lidé si nadělovali praktické věci, které byly potřebné právě v období Vánoc a zimy – nejčastěji to byly zimní oděvy, ponožky, šály, rukavice, čepice. Ne vždy se jednalo o zakoupený výrobek, v praxi se častěji objevovaly doma upletené či ušité dárky. Vyšší třída si pak mohla dovolit luxusnější dárky. Je třeba si uvědomit, že ostravské obchodní domy byly otevřeny v době největší hospodářské krize a že řada ostravských obyvatel dále setrvala u domácích výrobků, pamlsků. Víte, že cenným dárkem byl v meziválečné době třeba citrusový plod? Dnes by vás asi pod stromečkem urazil.

Jak moc byly velké obchodní domy v dřívějších dobách konkurencí pro malé obchodníky v centru?

Určitě velkou. Malí, často židovští prodejci přicházeli o zákazníky, které mezi své regály přes několik podlaží lákaly ostravské obchodní domy. Celorepublikové sítě dokázaly nabídnout mnohdy nižší ceny díky velkoobchodu. Obchodní domy se snažily nabízet také laciné dárky. Myslím, že to známe i z dneška. Kolik

Vánočně vyzdobená fasáda zaniklého obchodního domu RIX, 1928.

První strom republiky zdobil Moravskou Ostravu v roce 1925.

z nás jde nakoupit dárek do malého obchůdku a kolik zamíří do velkých nákupních center? Navíc ostravské obchodní domy nabízely vše od špendlíku po nábytek. Pohodlné.

Můžete přiblížit atmosféru Vánoc v těchto dobách?

Advent, začátek liturgického roku, byl ještě na počátku 20. století obdobím zklidnění. Uvědomme si, že až do 30. let řada ostravských obcí není elektrifikována, je zde absence MHD, lidé žijí v značné míře zemědělstvím. Proto byl advent vnímán jako období klidu, rozjímání, černých hodinek, draní peří, příprav na Vánoce. Starost byla o zajištění tepla a postupně se zpracovávaly zemědělské plodiny a jiné produkty. Dneska máme spíše adventní marketingové šílenství a s ním souvisí i neděle pojmenované podle kovů. Víte, že toto pojmenování vzniklo jen z marketingových hledisek a nemá nic společného s tradicemi?

Jaké tradice lidé před Vánocemi dodržovali?

Už jsem nastínil advent, z latiny příchod (spasitele). V adventním období, které začíná v rozmezí 27. listopadu až 3. prosince se držela spousta zvyků. Už 5. prosince přichází Mikuláš, ač slaví svátek o den později, ale staří Evropané považovali

za nový den moment, kdy zapadlo slunce, proto známá trojice chodí v předvečer svátku sv. Mikuláše. Ještě před známou trojicí chodila 4. prosince vesnicemi Barborka, která roznášela větve ovocných stromů, které měly vykvést do Vánoc nebo do slunovratu, je to odkaz na staré pohanské tradice. Nad stůl se věšelo jmelí, které chránilo před neštěstím, zlými duchy, čarodějnicemi a mělo podporovat lásku. V kostelích se hrály ranní roráty (z latinského „rosu dejte“), specifické ranní mše za svitu svíček. Jejich průběh máme krásně zaznamenaný ve Staré Bělé. Historie rorátů sahá do období Karla IV. A jedná se o český unikát. Svíčky, zima, sníh padající za okny, mše, varhany, zpěv...

Strom republiky pomáhal sirotkům

Vánoční stromky zdobíme už léta, jaké jsou historické začátky tohoto symbolu Vánoc?

První vánoční strom se objevil roku 1570 na radnici v Brémách. Církev jej dlouze považovala za pohanský zvyk a docela trvalo, než tato tradice našla své místo i v kostelích. V českých zemích se poprvé stromek objevil roku 1812, kdy jej ředitel pražského Stavovského divadla Jan Karel Liebich vztýčil na svém libeňském zámečku Šilboch. Od 40. let 19. století jsou stromky také v měšťanských domácnostech v Praze a postupně se tento zvyk šířil i do horských končin. Na přelomu 19. a 20. století se vánoční strom stává součástí běžných domácností, ovšem často je zavěšen „vzhůru nohama“ a visí nad stolem. Nejprve se stromečky zdobily přírodními materiály, ovšem bohatá vrstva našla zalíbení ve skvostném skle. Voskové svíčky vystřídají v meziválečném období elektrické žárovky a v 90. letech je naše unikátní české sklo vytlačeno laciným asijským plastem. Není to škoda?

Co se týče zdobení stromečků, lidé je v domácnostech zdobili přímo na Štědrý den, v obchodních domech samozřejmě byly už od vypuknutí adventu, aby lákaly návštěvníky. Bohužel, dnes jsou Vánoce spíše dvouměsíčním festivalem marketingu a konzumní život zcela zastírá jejich původní krásu a jednoduchost. Už máte dárky? Ne? Tak honem...

A kdy se začaly stavět stromy na náměstích?

Tradice vánočních stromů na náměstích oslaví

teprve sto let. Roku 1919 spisovatel a novinář Rudolf Těsnohlídek nalezl v lese v předvečer Vánoc opuštěnou sedmnáctiměsíční Ludmilu Polákovou. Tato událost jej dovedla k myšlence postavit v Brně vánoční strom, pod nímž se nacházela kasička, kam lidé vřazovali mince. Výtěžek sbírky byl určen na dětské domovy. Sám Těsnohlídek našel inspiraci při svém pobytu v Kodani. A tak se 13. prosince 1924 v Brně na náměstí Svobody rozsvítil první vánoční strom republiky.

Jubilejní strom republiky v roce 1928.

Již 27. listopadu 1925, tedy o první adventní neděli, byl na ostravském Masarykově náměstí vztýčen po vzoru Brna první strom republiky s kasičkou. Vidíte, nebyl to vánoční strom, ale strom republiky! Každoročně se v kasičce sesbírала nemalá částka. Nejvíce peněz se v truhličce objevilo v napjatém roce 1938, kdy bylo krátce po mnichovské konferenci. Tradice zanikla po vypuknutí 2. světové války. Další inspirace pro dnešní časy.

Co vítání nového roku?

S novým rokem je to ošemetné. Přeci jen v církevním kalendáři bychom nenašli začátek nového roku k 1. lednu. Ono těch dat bylo v minulosti více. Už jen latinský název prosince – December – tedy desátý měsíc jaksi odkazuje k tomu, že v dávné minulosti rok začínal 1. březnem. Mělo to opodstatnění, začalo jaro, nový život, nový rok. To se ale bavíme o období antickém. První leden se jako nový rok začal slavit od roku 190 před našim letopočtem. Od 17. století začínal nový rok v římskokatolické církvi právě začátkem adventu. Ve 20. století ubylo věřících, a tak v meziválečném období začínají bujaré oslavy o půlnoci mezi 31. prosincem a 1. lednem. Myslím, že naši předkové to výrazně neprožívali. V období socialismu začínají vznikat celovečerní televizní silvestrovské programy a tady začíná sílit tendence oslav nového roku, která se soustředí do normalizačních domácností. V 90. letech si také ze silvestrovských oslav stává především marketingový tah, kterému podlehne valná část společnosti. Ale upřímně – přemýšlím, proč vlastně tak bujaře dnes slavíme, že začíná nový rok? © Vlastně to postrádá smysl.

Za první republiky bývalo Masarykovo náměstí plné stánků, a to i v době předvánoční.

Folklorní adventní koncerty SHF: šťastně a vesele!

Advent s koledami nabízí 9. a 19. prosince Hudební výlety Svatováclavského hudebního festivalu.

Pravou vánoční atmosféru přinese hudební cyklus Cesta světla **Vojenského uměleckého souboru Ondráš – orchestru lidových nástrojů s dívčím sborem**, který představí příběh Ježíškova narození v úžasné zpracování talentem mladé generace Jiřím Slavíkem (úterý 19. 12., 18:00, Evangelický Kristův kostel v centru Ostravy). Hudebně vychází především z dobře známých českých a moravských koled, které však zazní v nevšedních orchestrálních a vokálních aranžmá. „*Naše koledy, to je škála pocitů, které předávají, je hluboká a pestrá zároveň – ať už jde o údiv nad zázračnou událostí, přes vřelou mateřskou lásku, ryzí radost nebo uspokojení těch, kteří trpí.*“ doplňuje Jiří Slavík.

Kapela **RukyNaDudy s Mariánem Friedlem** z Frenštátu pod Radhoštěm hraje od roku 2004 starou beskydskou muziku na polozapomenuté hudební nástroje, jako jsou hrkavica, ochlebky či grumle a salašovka. Mezi beskydskými vrcholy Radhoštěm a Lysou horou vánočních písní nasbírali za těch

Kapela RukyNaDudy s Mariánem Friedlem z Frenštátu pod Radhoštěm.

dvacet let tolik, že nastal čas, aby je nahráli. A tak spatří světlo světa album RukyNaDudy: Šťastně a vesele!, které bude představeno právě na Hudebních výletech v sobotu 9. prosince (18:00), a to v unikátních prostorách

řetízkových šaten ostravského Dolu Michal. Prožijte i předvánoční čas se svými nejbližšími – děti do 15 let mají na koncerty vstup zdarma. Více informací a eVstupenky na nejlepší místa naleznete na www.shf.cz

POŘÁD SE TU NĚCO DĚJE

Darujte vzpomínky na jatka

PLATO připravuje každoročně autorský vánoční strom, který poskytuje příležitost k setkání komunity kolem galerie. Tentokrát galerie myslí především na pamětníky a pamětnice původní budovy, proto pro ně připravila komentovanou prohlídku s historikem a také společnou debatu o jatkách, sdílení a darování vzpomínek na jatka a lokalitu kolem nich. Od chvíle, kdy se zrekonstruovaná budova otevřela veřejnosti, lidé sdílejí s PLATO historiky a zážitky, které je s tímto místem pojí. PLATO chce vzpomínky darovat dál, a proto všechny zve 6. prosince od 17 hodin na komponovaný večer. Autorkou vánoční instalace je Livie Škutová, která ji věnuje městským zvířatům. Program navazuje na aktuální výstavu „Uprchlá,

Veřejný prostor městských jatek, kde nyní sídlí galerie PLATO.

našel skrýš, stále uniká“. Tu můžete navštívit i během svátků s výjimkou 24. a 25. prosince a 1. ledna, kdy je zavřeno.

GVUO zve na výstavu

Až do 31. prosince můžete navštívit hned dvě výstavy v Galerii výtvarného umění Ostrava (GVUO). První výstava **Antonín Tomalík mezi svými** připomíná život a dílo výtvarníka Antonína Tomalíka (1939–1968). Expozice představuje téměř šedesát uměleckých děl a bezmála čtyřicet prací jeho přátel. Během svého tvůrčího života Tomalík prošel od malby biblických námětů přes malbu gestickou až po strukturální abstrakci, která překračovala všechny dosavadní výtvarné postupy. Druhou výstavou je **Mnohotvárnost života od Jaroslava Kapce**. Komorně laděná výstava upozorňuje na blížící se sté výročí narození tohoto malíře a ilustrátora. Prezентuje jedenáct velkoformátových maleb a jednu kresbu z let 1958 až 1971, které pocházejí ze sbírek GVUO a od soukromých sběratelů.

Další komorní výstavu **Žena v proměnách času** můžete zhlédnout až do 28. ledna 2024. Výstava představuje nejzajímavější ženské portréty ze sbírky GVUO. Umělci se inspiroují ženami už od pradávna a velmi často umí zachytit i ty nejnepřehlednější nuance životních zkušeností a emocí, které se ženám nesmlouvavě zapisují do tváří. Těšit se můžete na malby Jakuba Schikanedera, Ilji Repina, Gillese Demarteaua a dalších. A až do 11. února si můžete prohlédnout autorskou výstavu bruntálského

Vernisáž výstavy Antonín Tomalík mezi svými nafotila Lucie Straková.

malíře **Pavla Formana Den noci**, která představuje jeho figurativní malby z posledních let. Autorova tvorba nedávno prošla výraznou formální proměnou od reduktivních přístupů k barvě až po konstrukci nových prostorových plánů. Představena jsou velkoformátová plátna na téma figura, prostor, čas a Ostrava. Přijďte se i vy ponořit do temných zakoutí obrazů známého malíře.

Nový umělecký šéf v divadle loutek

Divadlo loutek Ostrava má od 1. listopadu nového uměleckého šéfa. Stal se jím Jakub Maksymov, režisér, pedagog a autor. Nové vedení divadla jej oslovilo s nabídkou a Jakub Maksymov plánuje rozvíjet divadlo jako prostor, který bude dětské a mladé publikum inspirovat k hlubšímu přemýšlení o světě a jeho hodnotovému uspořádání.

Více na www.dlo-ostrava.cz.

KOUZLO OKAMŽIKU

V listopadu se udály dvě úžasné akce. Tou první byly Svatomartinské slavnosti, které pořádalo naše Centrum kultury a vzdělávání. Letos poprvé se oslavy svatého Martina přestěhovaly z Masarykova náměstí do vily Hanse Ulricha a jejího okolí na Sokolské třídě 26. V klubu Parník se podávala svatomartinská husa a nechyběla ani tradiční ochutnávka výběrových vín. K poslechu zahrála cimbálová muzika Rade gast a kapela Tomáš Kočko&OR-

Příjemná atmosféra ve vile Hanse Ulricha.

V okolí vily byly stánky s nejrůznějšími pochutinami i svatomartinským vínem, pečená husa se podávala v Parníku.

CHESTR. Venkovní prostranství kolem vily zaplnil jarmark s nabídkou tradičních svatomartinských specialit, jako jsou husí játra, paštiky, víno, koláče nebo svatomartinské rohlíky. Druhou listopadovou akcí pak bylo slavnostní rozsvícení vánočního stromu na Masarykově náměstí. Tuto akci pořádá pod hlavičkou města Ostravy Černá louka, ale zástupci centrálního

obvodu na ní samozřejmě nechyběli. V sobotu 25. listopadu se tak rozsvítil nejen nádherný živý strom v centru města, ale rozzářilo se celé Masarykovo i Jiráskovo náměstí. Pohádková světelná atmosféra pohltila také Husův sad, náměstí Sv. Čecha, kde stojí další vánoční strom, náměstí Dr. E. Beneše s kluzištěm a další ulice v centru.

Starosta Petr Veselka (uprostřed) a místostarostka Alena Pataky (vpravo) při slavnostním přípitku prvním letošním svatomartinským vínem.

Na Masarykově náměstí nechybí ani tradiční stánky s nejrůznějšími výrobky i občerstvením.

Vánoční strom v centru Ostravy těsně přes rozsvícením.

Průvod svatého Martina procházel ulicemi centra.

Starosta Petr Veselka (druhý zprava) při slavnostním rozsvícení vánočního stromu na Masarykově náměstí.

Letošní rozsvícení vánočního stromu provázeli andělé.

INFORMUJEME

Charitní Tříkrálová sbírka 2024

Přání štěstí, zdraví a pokoje do nového roku do domácností v Ostravě a okolí budou tradičně přinášet tři králové při tradiční Tříkrálové sbírce pořádané Charitou Česká republika v termínu **1.–14. ledna 2024**. Výtěžek koledování podpoří i ostravské záměry Charity Ostrava a Charity sv. Alexandra na pomoc lidem v nouzi, na které bude možné přispět jak do zabezpečených pokladniček nebo na sbírkový účet č.: **66008822/0800** u České spořitelny s **variabilním symbolem: 777988013**. Více o Tříkrálové sbírce 2024 v Ostravě a okolí, její organizaci a využití naleznete na webu: www.ostrava.charita.cz.

Rozmístění kontejnerů

Seznam míst, kde budou velkoobjemové kontejnery přistaveny, je pouze orientační. Z důvodu momentálního stavu v daný den (parkující vozidla, stavební práce aj.) mohou být kontejnery přistaveny v nejbližším možném okolí uvedené adresy. Velkoobjemové kontejnery jsou rozváženy v době od 7 do 14 hodin a odváženy následující den rovněž v těchto hodinách.

4. 12. Válcovní 44, Vítkovická 6, Výstavní 45, Zelená 31, 47, 61, Petra Kříčky 12, Arbesova 3, Božkova 70, Hálkova 12, Hlučínská 64–66, Muglinovská 1.

5. 12. Orebitská 27–29, Špálova 20, Zákrejsova 8, Engemüllerova 4, Jílová 17 (15), Mánesova 9, 18, Mariánskohorská 3, 17, Maroldova 4, Nádražní 137–139, Myslbekova 7.

6. 12. E. F. Buriana, Na Bělidle 1, Sokolská třída 42, 76, 82, Denisova 3, Mlýnská 7–9, Hrabákova 5, Na Hradbách 8, Matiční 12, Tyršova x Čs. Legií, Tyršova x Zahradní.

7. 12. Dr. Šmerala 12, Poděbradova 63, Bachmačská 30–32, Gregorova 4, 16, Křížkova 8, 13–17, Nádražní 60, Ostrčilova 17, Slavičková 5–7, Sokolská třída 69–71, Verdunská 5–7.

Do těchto kontejnerů v žádném případě neukládejte cihly, kamení, stavební suť, odpady ze zeleně a nebezpečný odpad.

Další rozmístění bude v únoru 2024.

Darujte noc pod střechou

Chladná zimní období jsou velkým rizikem pro lidi bez přístřeší. Na využití sociálních služeb jim často schází prostředky. Darovat NOC POD STŘECHOU je možnost, jak pomoci se zajištěním bezplatného pobytu v noclehárně Charitního domu sv. Františka v Ostravě-Vítkovicích. Finanční podpora 50 Kč do dárcovské výzvy NOC POD STŘECHOU umožní Charitě Ostrava zajistit **1 bezplatný nocleh** pro potřebného člověka bez domova v Ostravě. Další informace na webu: <https://www.darujme.cz/projekt/1205658>.
Děkujeme!

Sociální pracovníce našeho obvodu nabízejí i odborné poradenství v oblasti sociálních dávek

Jste samoživitelka, důchodce, invalidní důchodce nebo osoba s nízkým příjmem a nevíte, zda máte nárok na jakékoli sociální dávky? Netušíte, kde se zeptat? Spousta podrobných informací i potřebné formuláře jsou ke stažení na stránce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (www.mpsv.cz) nebo na stránkách Úřadu práce ČR (www.uradprace.cz). Když zavítáte na tyto stránky, najdete zde vše potřebné. Navíc stačí párkrát kliknout a můžete vyplnit a odeslat elektronický formulář z tepla domova. Samozřejmě zde najdete i vzory, jak formulář vyplnit.

Pokud si ale nevíte rady, náš obvod poskytuje prostřednictvím odboru sociálních věcí bezplatnou pomoc a odborné poradenství. Potřebujete-li poradit, neváhejte a s důvěrou se na naše pracovníce obraťte s žádostí o pomoc při vyřízení všech sociálních příspěvků, a to i dávek na bydlení. „Nabízíme občanům, aby se za námi zastavili na odloučené pracoviště v ulici Nádražní 110, případně je možné se dohodnout i na návštěvě naší pracovníce v místě bydliště občana, jedná-li se o seniory nebo zdravotně postižené jedince. Vše si dohodneme při telefonickém kontaktu, i to, jaké doklady je nutné k jednotlivým dávkám doložit. Důležité je nebát se a oslovit nás,“ říká Jana Holásková, vedoucí oddělení sociální péče.

Sociální pracovníce mají klienty rozdělené podle místa trvalého pobytu v rámci obvodu. Pokud však voláte poprvé, obraťte se s důvěrou na Janu Holáskovou, vedoucí oddělení sociální péče, prostřednictvím tel. č.: **599 442 656** nebo **725 926 531**.

KONTAKTNÍ MÍSTO PRO BYDLENÍ ☎ **800 700 650**
bezplatná linka

Žiju sama se synem. Přišlo mi vyúčtování energií a mám vysoký nedoplatek za elektřinu. Neměla jsem dost peněz a nabíhá mi penále. Zavolala jsem na bezplatnou linku na magistrát, kde mi předali kontakt na dluhovou poradnu. Mám domluvený splátkový kalendář. Spolu jsme našli řešení.
Simona, 41 let

Rozvoj sociálního bydlení ve městě Ostrava, reg. č. projektu CZ.03.02.01/00/22_007/0000081.

Spolufinancováno Evropskou unií **SOCIÁLNÍ BYDLENÍ OSTRAVA!!!**

VOLNÉ NEBYTOVÉ PROSTORY K PRONÁJMU

Tyršova 1717/8 - prodejna 238,14 m²

www.nemovitostimoap.cz

AKTUÁLNÍ NABÍDKA VOLNÝCH NEBYTOVÝCH PROSTOR

28. října 106/18 – prodejna 218,5 m²
28. října 106/18 – prodejna 38,4 m²
30. dubna 3060, 3059/4,6 – kancelář 226,38 m²
Ahepjukova 2795/6 – prodejna 61,82 m²
Československá 1805/32 – sklad 52,89 m²
Československá 1888/14 – sklad 83,90 m²
Macharova 945/9 – prodejna 66 m²
Maroldova 2992/3 – kancelář 17,70 m²
Na Jízdárně 2895/18 – kancelář 58,9 m²
Nádražní 1325/18 – restaurace 419,94 m²
Nádražní 1325/18 – kancelář 122,39 m²
Nádražní 615/30 – prodejna 70,92 m²
Nádražní 1110/44 – kancelář 162,66 m²
Nám. Svatopluka Čecha 518/10
Nám. Republiky, podchod – prodejna 37,35 m²
Nám. Republiky 2112/2 – restaurace 289 m²
Senovážná 2109/1 – klubovna 84,65 m²
Senovážná 2110/3 – klubovna 82,55 m²
Tyršova 1717/8 – prodejna 238,14 m²
Tyršova 1717/8 – prodejna 97,11 m²

BLIŽŠÍ INFORMACE A PROHLÍDKY

Bc. Martina Voláková
T 702 018 267
E martina.volakova@moap.ostrava.cz
W www.nemovitostimoap.cz

OSTRAVA!!!
MORAVSKÁ OSTRAVA
A PŘÍVOZ